

**LIBRIS**

We know  
books

JULES VERNE

O TRAGEDIE  
ÎN LIVONIA

Ilustrații de L. Benett

Traducere de Nicolae Constantinescu



**LITERA**  
București

I. <i>Trecerea frontierei</i> .....	5
II. <i>Slav pentru slav</i> .....	19
III. <i>Familia Nikolev</i> .....	35
IV. <i>În diligență</i> .....	50
V. <i>Hanul La Crucea Ruptă</i> .....	67
VI. <i>Slavi și germani</i> .....	81
VII. <i>Descinderea poliției</i> .....	94
VIII. <i>La universitatea din Dorpat</i> .....	113
IX. <i>Denunțul</i> .....	130
X. <i>Interogatoriul</i> .....	145
XI. <i>În fața multimei</i> .....	163
XII. <i>Vladimir Ianov</i> .....	181
XIII. <i>A doua percheziție</i> .....	196
XIV. <i>Lovitură după lovitură</i> .....	213
XV. <i>La mormânt</i> .....	229
XVI. <i>Spovedania</i> .....	242



## I

*TRECEREA FRONTIEREI*

Un om singur în noapte. Se strecura ca un lup printre sloiurile de gheață îngrămădite de gerul unei ierni lungi. Purta pantaloni căptușiți, *khalot* – un fel de caftan aspru – din piele de vacă și căciula cu apărătorile de urechi lăsate în jos, care îl protejau însă prea puțin de vântul tăios. Simțea durerea crăpăturilor ce îi despicau buzele și mâinile, iar înțepăturile degerăturii îi chinuiau

buricele degetelor. Mergea prin beznă, sub un cer plumburiu, care amenința cu ninsoarea, pentru că, deși începuse deja luna aprilie, ținutul acela era situat la latitudinea de cincizeci și opt de grade. Se încapățâna să nu facă niciun popas, pentru că, apoi, poate n-ar mai fi fost în stare să se miște.

Pe la unsprezece seara, omul acesta se opri totuși. Nu pentru că picioarele refuzau să-l mai poarte, nici pentru că nu mai avea suflu sau că ar fi fost doborât de oboseală. Energia lui fizică era la fel de mare ca energia morală. Și, cu o voce puternică și un inexplicabil accent de patriotism, strigă:

– În sfârșit.... frontiera... frontiera livoniană<sup>1</sup>... frontiera țării!

Apoi, cu un gest larg, îmbrățișă spațiul care se întindea în fața lui, spre vest. Și, cu pas sigur, lovi suprafața albă a solului, vrând parcă să-și lase amprenta la capătul acestei ultime etape!

Omul venea de departe, de foarte departe – de la mii de verste<sup>2</sup>, înfruntând pericolele cu mult curaj, depășindu-le cu inteligență, învingându-le cu vigoarea, cu rezistența lui îndârjită. Era fugit de două luni și se îndrepta astfel spre apus, străbătând stepe interminabile, făcând ocoluri anevoioase, ca să evite posturile de veghe ale cazacilor, trecând prin defileurile sinuoase și accidentate ale munților înalți, aventurându-se până în acele provincii centrale ale Imperiului Rus unde poliția exercita o supraveghere minuțioasă. În sfârșit, după ce scăpase ca prin minune din împrejurări în care ar fi putut să-și piardă viața, acum strigase:

– Frontiera livoniană... frontiera!

---

<sup>1</sup> Livonia (azi Letonia și Estonia), veche provincie a Imperiului Rus, cu titlul de ducat, având ieșire la Marea Baltică și Golful Finic. Petru cel Mare a cucerit-o după bătălia de la Poltava, intrând efectiv în posesia ei în urma Tratatului de la Nystadt. Capitala acestei provincii era orașul Riga. (n.tr.)

<sup>2</sup> Unitate de măsură folosită în trecut (mai ales în Rusia), egală cu 1,067 kilometri. (n.red.)

Oare aceasta era țara ospitalieră, în care bărbatul se întorcea după o absență de mulți ani și unde nu mai avea de ce se teme? Acela era pământul natal unde se simțea în siguranță, unde îl așteptau prietenii, unde familia îl va întâmpina cu brațele deschise, unde soția și copiii erau nerăbdători să-l vadă sosind? Sau poate că voia să se bucure de surpriza plăcută, când îl vor vedea apărând pe neașteptate...

Nu! Prin țara aceea doar avea să treacă, asemenea unui fugar. Se va strădui să ajungă la cel mai apropiat port. Va încerca să se îmbarce fără să trezească vreo bănuială. Se va simți în siguranță abia când litoralul livonian va fi dispărut la orizont.

„Frontiera!“ spusese acel om. Dar care era acea frontieră, din moment ce niciun curs de apă nu-i fixa limita, nici relieful vreunui lanț muntos, nici vreun codru des?... Nu exista acolo decât o graniță convențională, fără reper geografic?

Într-adevăr, era vorba despre frontiera care desparte de Imperiul Rus cele trei guvernăminte ale Estoniei, Livoniei și Curlandei, purtând numele de „provinciile baltice“. Și, în acel loc, respectiva linie limitrofă împarte de la sud la nord suprafața – solidă iarna, lichidă vara – a lacului Peipus.

Cine era acest fugar, în vârstă de aproximativ treizeci și trei de ani, înalt, viguros, cu umeri largi, tors puternic, membre solide, înfățișare semețată? Din gluga trasă pe cap se ițea o barbă blondă și deasă și, când vântul o ridica, ai fi putut vedea strălucind doi ochi vioi, a căror privire nu se stingea în viforniță. O centură cu pliuri largi ascundea o pungă mică din piele, unde își ținea toți banii, câteva ruble în bancnote, a căror valoare nu mai putea susține exigențele unei călătorii, indiferent de durata ei. Echipamentul de drum era completat de un revolver cu șase gloanțe, un cuțit vârât într-o teacă din piele, o traistă unde încă se mai găsea câte ceva de-ale gurii, o ploscă pe jumătate plină

cu șnaps și o bătă solidă. Traista, plosca și chiar punga erau, pentru el, obiecte mai puțin prețioase decât armele, de care era hotărât să se folosească în cazul în care ar fi fost atacat de fiarele sălbatice sau de agenții poliției. De aceea, călătorea doar noaptea, preocupat în permanență să ajungă, neobservat, la unul dintre porturile de la Marea Baltică sau din Golful Finic.

Până atunci, în cursul unui drum atât de periculos, putuse să treacă nestingherit, deși nu deținea acel *porodojna*, eliberat de autoritățile militare, care era cerut călătorilor de șefii poștelor din imperiul moscovit. Dar va avea același noroc și în apropierea litoralului, unde supravegherea se dovedea mult mai severă? Nu era de mirare ca fuga sa să fi fost deja semnalată. Făcând parte din categoria criminalilor de drept comun sau din cea a condamnaților politic, probabil că era căutat și urmărit cu aceeași îndârjire. Adevărul e că norocul ținuse cu el până atunci, dar, dacă l-ar fi părăsit la frontiera livoniană, se putea spune că se înecase la mal!

Lacul Peipus, lung de o sută douăzeci de verste și lat de șaizeci, era frecventat, în sezonul cald, de pescarii care îi exploatau apele pline de pește. Navigația se făcea cu un fel de bărci grele – asamblaj rudimentar de trunchiuri de copaci, doar curățați de coajă, și din scânduri prost geluite – numite *struze*, care transportau, prin deversoarele naturale ale lacului, în târgușoarele vecine și până în Golful Riga încărcături de grâu, în și cânepă. Numai că, în acea perioadă a anului și la acea latitudine a primăverilor târzii, lacul Peipus nu era practicabil ambarcațiunilor, iar un convoi de artilerie ar fi putut să treacă fără probleme peste suprafața lui, înghețată de gerul iernii. Parcă era o câmpie mare și albă, presărată cu blocuri de gheață în centru, blocată de numeroase sloiuri la gura râurilor.

Așa arăta deșertul înspăimântător pe care fugarul îl străbătea cu un mers sigur, orientându-se fără greutate. De altfel, cunoștea regiunea și înainta cu pas iute, care avea să-i permită să ajungă pe malul vestic înainte de ivirea zorilor.

„Abia au trecut două ceasuri după miezul nopții“, își spuse el atunci. „Nu mai am de făcut decât vreo douăzeci de verste și, acolo, nu-mi va fi greu să găsesc o colibă de pescari, una părăsită, unde să mă odihnesc până seara... Acum nu mai merg la întâmplare prin țara asta!“

Și părea că uitase de oboseală, că simțea cum îi revine încrederea. Dacă va avea ghinion și agenții îi vor da iar de urmă, va ști cum să scape de ei.

Fugarul, de teamă să nu fie surprins de prima geană de lumină înainte de a fi traversat lacul Peipus, își impuse un ultim efort. Bău o dușcă zdravănă de șnaps din ploscă, să mai prindă puteri, și porni la drum cu iuțea, fără nicio singură oprire. Astfel, pe la patru dimineața, văzu la orizont, ca prin ceață, câțiva copaci pricâjiți, pini albi de chiciură, pâlcuri de mesteceni și arțari.

Acolo era uscatul. Dar și pericolele mai mari. Frontiera livoniană trecea prin partea de mijloc a lacului Peipus, dar posturile vameșilor nu erau instalate, lesne de înțeles, pe această linie. Administrația le împinsese pe malul vestic, unde *struzza*<sup>1</sup> veneau să acosteze în timpul verii.

Fugarul știa și nu se arătă deloc surprins când văzu o luminiță lucind vag, decupând un fel de cerc gălbui în perdeaua de ceață.

„Lumina aia mișcă sau nu mișcă?“ se întrebă el, oprindu-se lângă unul dintre blocurile de gheață care se înălțau în jurul lui.

<sup>1</sup> Goeletă; în italiană, în orig. (n.red.)

Dacă se mișca, nu putea fi decât a unui felinar purtat în mână, probabil ca să lumineze rondul unor vameși porniți în inspecție de noapte, pe acea parte a lacului, și era bine să nu se nimerească în drumul lor.

Dacă nu se mișca însemna că lumina interiorul unuia dintre posturile de pe mal, pentru că, în acea perioadă, pescarii nu se întorseseră încă la colibele lor, așteptând dezghețul, care nu începea niciodată înainte de a doua jumătate a lunii aprilie. Așadar, prudența îl sfătuia să apuce spre dreapta sau spre stânga, ca să nu poată fi văzut de la acel post.

Fugarul o luă la stânga. În acea parte, cât puteai vedea prin ceața ce se ridica în adierea brizei dimineții, copacii păreau mai deși. Dacă va fi urmărit, poate că va găsi acolo mai ușor un refugiu, apoi o cale lesnicioasă să fugă.

Omul făcuse vreo cincizeci de pași când, în dreapta lui, cineva strigă cu putere:

– Cine-i acolo?

Aceste cuvinte, rostite cu un puternic accent german, care semănau cu un *Wer ist da*, produse cea mai neplăcută impresie asupra celui căruia i se adresau. De altfel, limba germană era cea mai folosită, dacă nu de țărani, cel puțin de orășenii din provinciile baltice.

Fugarul nu răspunse deloc somației. Se trânti cu burta pe gheață. Aproape imediat, răsună o detunătură și, în lipsa acestei măsuri de precauție, un glonț l-ar fi lovit drept în piept. Oare va scăpa de rondul vameșilor?... Aceștia îl zăriseră, nicio îndoială în această privință... Strigătul și împușcătura o dovedeau cu prisosință. Totuși, în mijlocul întunecimii cețoase, puteau să creadă că au fost înșelați de o iluzie...

Și, într-adevăr, fugarul se convinse că așa era, după vorbele schimbate între acei oameni când se apropiară.

Dacă se mișca, nu putea fi decât a unui felinar purtat în mână, probabil ca să lumineze rondul unor vameși porniți în inspecție de noapte, pe acea parte a lacului, și era bine să nu se nimerească în drumul lor.

Dacă nu se mișca însemna că lumina interiorul unuia dintre posturile de pe mal, pentru că, în acea perioadă, pescarii nu se întorseseră încă la colibele lor, așteptând dezghețul, care nu începea niciodată înainte de a doua jumătate a lunii aprilie. Așadar, prudența îl sfătuia să apuce spre dreapta sau spre stânga, ca să nu poată fi văzut de la acel post.

Fugarul o luă la stânga. În acea parte, cât puteai vedea prin ceața ce se ridica în adierea brizei dimineții, copacii păreau mai deși. Dacă va fi urmărit, poate că va găsi acolo mai ușor un refugiu, apoi o cale lesnicioasă să fugă.

Omul făcuse vreo cincizeci de pași când, în dreapta lui, cineva strigă cu putere:

– Cine-i acolo?

Aceste cuvinte, rostite cu un puternic accent german, care semănau cu un *Wer ist da*, produse cea mai neplăcută impresie asupra celui căruia i se adresau. De altfel, limba germană era cea mai folosită, dacă nu de țărani, cel puțin de orășenii din provinciile baltice.

Fugarul nu răspuse deloc somației. Se trânti cu burta pe gheață. Aproape imediat, răsună o detunătură și, în lipsa acestei măsuri de precauție, un glonț l-ar fi lovit drept în piept. Oare va scăpa de rondul vameșilor?... Aceștia îl zăriseră, nicio îndoială în această privință... Strigătul și împușcătura o dovedeau cu prisosință. Totuși, în mijlocul întunecimii cețoase, puteau să creadă că au fost înșelați de o iluzie...

Și, într-adevăr, fugarul se convinse că așa era, după vorbele schimbate între acei oameni când se apropiară.

Erau de la unul dintre posturile de pe malul lacului Peipus, niște amărăți într-o uniformă devenită verzuie din gălbuie, care întindeau cu ușurință mâna după pomană, din cauza salariului mizerabil primit de la *tamojna*, vama moscovită. Cei doi vameși se întorceau la post, când crezuseră că întrezăresc o umbră printre blocurile de gheață.

– Ești sigur c-ai zărit ceva? întrebă unul.

– Da, răspuse celălalt. Vreun contrabandist care încearcă să intre în Livonia...

– Nu-i prima dată în iarna asta și nu va fi nici ultima. Dar asta cred că aleargă, nu glumă, pentru că nu-i dăm de urmă!

– Ei! replică cel care trăsese. Nu poți ochi cum trebuie printr-o ceață ca asta și-mi pare rău că nu l-am doborât pe omul nostru... Un contrabandist are întotdeauna plosca plină... Am fi împărțit-o ca niște tovarăși buni...

– Și nimic nu e mai nimerit ca să-ți dregi stomacul! adăugă celălalt.

Vameșii își continuară căutările mai cu râvnă, pentru că se gândeau, poate, mai curând la dușca de șnaps decât la prinderea unui infractor. Osteneală zadarnică.

După ce socoti că se îndepărtaseră destul de mult, fugarul își reluă mersul, îndreptându-se spre mal, și, înainte să se lumineze de ziua, găsi un adăpost într-o colibă pustie, la trei verste spre sud de postul de vamă.

Desigur, prudența ar fi cerut să vegheze toată ziua, să descopere orice apariție suspectă, ca să poată fi în stare să fugă, dacă vameșii și-ar fi continuat căutările în zona colibei. Dar, frânt de oboseală, acest om, oricât ar fi fost de rezistent, nu se putu împotrivi somnului. Îtins într-un colț, înfășurat în caftan, adormi adânc, astfel că ziua era destul de înaintată când se trezi.